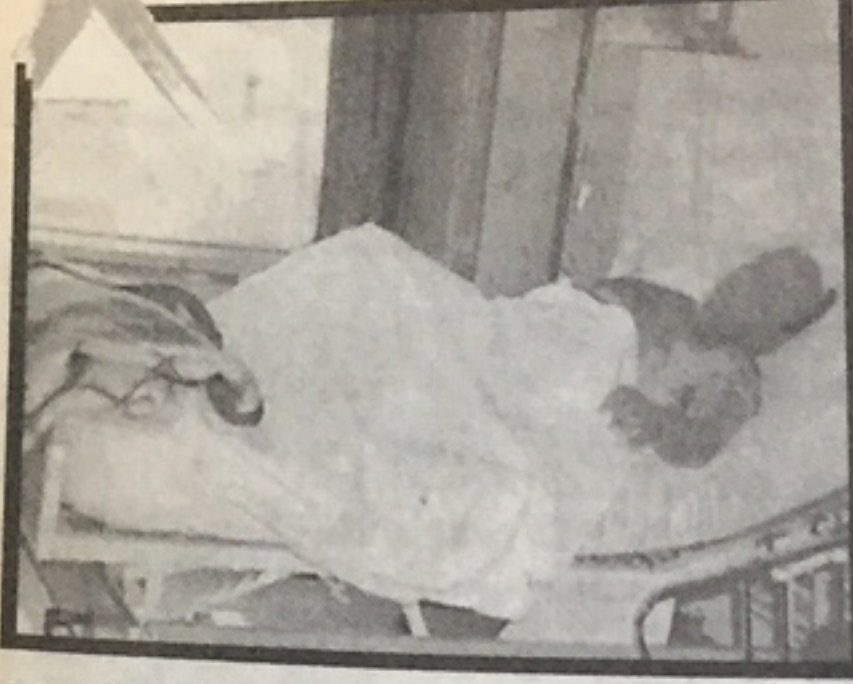

RIFAT N. BALI

YAHUDİ DÜŞMANLIĞI VEYA "ÖTEKİ" DÜŞMANLIĞI

Kimse pirüpak değil..!

Musevi cemaatinin önde gelen isimlerinden Prof. Yuda Yürüm'e yapılan silahlı saldırı, Yahudi düşmanlığını bir kez daha gözler önüne serdi. Ancak, Yahudi düşmanlığı "sağ"a mahsus değil. Maalesef, "sol"un bilinçaltında da aynı "haslet", kısmen de olsa mevcut... "Yüzde 1"den bir dostumuz, bu hassas noktaya dokunuyor. İğne-çuvaldız misali...

26 Mayıs 1995 akşamı Kanal 7 televizyonunun "Odak" programında yer alan "Yahudilik, Siyonizm, Soykırım" tartışma programı ve 8 Haziran 1995 tarihinde Prof. Yuda Yürüm'e Ankara'da yapılan bombalı saldırı, kısa bir zaman farkı ile Yahudilik konusunu tekrar basın yayın organlarının gündemine getirdi, köşe yazarlarının yorumlarına mazhar oldu. Birçok köşe yazarının yazılan "Yahudi düşmanlığı" üzerine odaklandı. Kamuoyunun bazı kesimlerinde mevcut olan yahudi karşıtı tavır ve düşünceler de Odak programı çerçevesinde "sokaktaki adam"la yapılan canlı soru-cevaplar sayesinde bir daha su yüzüne çıktı.

Aslında bu tür bir tavrın sadece Yahudilere karşı değil, diğer gayrimüslim azınlıklara karşı da yerleşmiş olduğunu unutmamak lazım. Bunun çok belirgin ve flaş örnekleri, basının büyük sermayedar patronlarının "Rum Çocuğu", "Mason", "Dönme" (cinsel anlamda değil, dini anlamda) gibi sıfatlar ile takdim ve tarif edildikleri günler, çok da uzak geçmişe ait değil.

Türkiye'de bir Yahudi düşmanlığı varsa, bu, bir yazarın yazısında olduğu gibi (1) sadece bir siyasi partinin veya düşünce mensuplarının tekelinde gibi duruyorsa da, bu sadece işin günümüzde yansıyan görünümüdür.

Gerçek anlamı ile Yahudi düşmanlığı kavramını irdelemeye başladığımızda, Türk toplumunda saygın ve aydın bir konumda olan solun da mazisinin pirupak olmadığı görülür. Sevdiğim bir yazar/düşünür bu konuya değinip solun Yahudiye karşı peşin yargısını İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Elrom'un kaçınılışı konusunda kendi yaşadığı bir olaydan örnek verip bu olguyu teyit etmişti (2). Aynı yazar, 1986 yılında meydana gelen İstanbul Neve Şalom Sinagogu katliamından sonra genel yayın yönetmeni olduğu sol eğilimli bir dergide, sinagog katliamı vesilesiyle, "Şiddete başvuranlar, şiddeti de beklemeli. Onların yaptığı Sabra ve Şatila katliamı unutulmadı" gibi bir cümlelerin yer aldığı ve saldırının mazur görülebileceği izlenimi veren bir yazıyı da yayınlatabiliyordu (3). Türkiye solunun Yahudiye bakış tarzı için Yakup Başak'ın "Türkiye'de Yahudiler, Irkçılık ve Sosyalistler" (4) ve Stella Ovadia'nın "Yahudi olduğumu ne unutmaya ne de hatırlatmaya hakkın var!" (5) makaleleri de konuyu veciz bir şekilde özetliyor.

Bunların dışına çıkıp, özgün örnekler eklemek gerekse de, bu örnekler yazımın sınırlarını çok fazla zorlayacağından, sadece özet olarak şunu söylemek yeterli olacaktır: Bir zaman dönemi içinde marksist ve sosyalistleri, günümüzde ise İslami düşünce mensuplarını Yahudi karşıtı söyleme iten ana neden, İsrail-Filistin sorunu. 1970'li yıllarda Türk solu Filistin sorununa "halkların kurtuluş davası"

ülküsü ile sahip çıkmış, sahip çıkmanın ötesinde bir yazarın ifadesiyle "sürülmüş yaklaşık iki milyon Filistinli için verilen yüzlerce Türkiye'li şehit olduğu" (6) belirtilmiştir.

Bütün bunları yazdıktan sonra sakın benim İslami kesime yaranmaya çalışıp o kesimin uç noktalarında görülen Yahudi düşmanlığını mazur göstermeye çalıştığım anlamı çıkmaz. İfade etmek istediğim Türkiye'de hiçbir kesimin geçmişinin pirupak olmadığıdır. Bugün Yahudi düşmanlığı ve ırkçılığa karşı çıkan ve bu konuda yazan kişilerin mensubu oldukları sosyalist, sosyal demokrat düşünceler akımları da 1970'li yıllardan başlayıp yakın geçmişimize kadar aynı peşin yargı kalıplarının estiriydiler. Bugün İslami kesimin bir bölümünün kullandığı basmakalıp sloganlar ve söylemler geçmişte sol tarafından da kullanılıyordu. Bir örnek vereyim: "Emperyalizmin maşası Siyonizmi iyi tanıyalım!" (7)

Ayrıca işadamlığı ile uzaktan ya-

Bu yazımla sosyalistlerin de, Yahudilerin de, Müslümanların da bazılarını sinirlendirebileceğimi sezinliyorum, ancak...

kından ilgisi olmayan Prof. Yuda Yürüm'ü "işadamı" olarak tanımlamak kendi türünde başka bir peşin yargı olan "Yahudi'den sadece tacir/sanayici çıkar, bilim adamı çıkmaz" düsturunun bilinçaltından dışarıya çıkması mı, yoksa bir kalem sürmesi miydi? (8) Burada bu soruyu sorarken çok samimi düşüncemi de söyleyeyim. Bunu sorarken herhangi bir kötü niyet ve peşin yargım yok. Olsa olsa "azınlık" olmanın çok keskin duyarlılığı, belki de paranoyası var. Ancak benim rastlayabildiğim kadını ile Yelda'nın dışında, sosyalistler arasında kimse de çıkıp İslami kesimin aydınlarından Ali Bulaç gibi soruna içtenlik ve açık yüreklilikle yaklaşmadı (9). Yukarıda sözünü ettiğim ve sosyalistlerin Yahudilere karşı tavrılarını eleştiren Birikim dergisinde yazılan yayımlanan sol eğilimli iki yazar ise Yahudidir.

Bugün ülkemizde bir "Yahudi düşmanlığı" varsa, bunun sorumluları herkeştir, sadece İslami kesim değil. Sosyalistlerden İslami kesime geçtimde de anlamadığım bir şey var. "Müslüman kamuoyunda neredeyse her saniye tartışılan, ...geleceğimizi ipotek altına almış böylesine ciddi soruları (Yazar bundan Yahudilik ve Siyonizmi kast ediyor) gündeme getir..." (10) ifadeleriyle takdim edilen "Yahudilik ve Siyonizm sorunu" (neden sorun oluyor, Siyonizm ve Yahudilik neden Türkiye'nin geleceğini ipotek altına aldı, bunları hiç anlamıyorum.) neden Müslüman kesiminde bir saplantı ve tüm kötülüklerin yüklenebileceği bir günah keçisi

durumuna geldi? Ve neden "neredeyse her saniye" tartışılıyor? Bu acaba Cevat Rifat Atilhan, Nihal Atsız ve benzeri yazarlar ile başlayıp yıllar boyunca süren, günümüze kadar gelen ve biteviye tekrarlanan Yahudi karşıtı yayınlar ile yapılan bir beyin yıkamanın sonucu değil mi?

Filistin sorunu günümüz Türkiye'sinde solun gündeminden çıkıp İslami kesimin gündemine ve tekeline girmiştir. Burada da bir incelik var. Filistin sorunu İsrail'in bir sorunudur, Türkiye'nin Yahudileri için geleceklere konulmuş bir ipotek konusu olmaktan çıkarılmalıdır. Türkiye'li Yahudi, Filistin sorununda da taraf değildir; taraf olmadığı gibi sorunu etkileyebilecek bir konumda da olmayan Türkiye'li Yahudi, İsrail'in ülkemize yansıyan görüntüsü de değildir.

Bugünün Türkiye'sinde, Yahudisi, Müslümanı, Rumu, Ermeni, Kürtü, Boşnakı, Lazı, Süryanisi birbirlerine onlarca yıldan beri süregelen ve gelmekte olan peşin yargı ve kalıplar ile bakmamayı öğrenmeli. Düşman ne Yahudi, ne Rum, ne Ermeni, ne Kürt, ne de Batı dünyasında olduğu gibi Müslümandır. Düşman peşin yargıdır, düşman yabancı düşmanlığıdır, düşman "öteki" düşmanlığıdır, düşman faşistdir, düşman ırkçılıktır.

Son Oklahoma saldırısında görüldüğü gibi Amerikalı kamuoyu Ortadoğu görünümünü neredeyse hemen zanlı ilan etti; Amerika'da yaşayan Müslüman Amerikan vatandaşların neredeyse hepsi "potansiyel suçlu" ilan edildi. Bu peşin yargı ve kalıp görüntü değil de nedir? Ayrıca II. Dünya Savaşı sırasında ABD'de yaşayan Japon asıllı Amerikalıların toplama kamplarında enternedilemeleri, 1950'lerde McCarty'nin öncülüğünü yaptığı aşırı sağ, komünistleri düşman ilan etmesi ve her taşın altında komünist araması unutulmadı. Ülkemizin yakın geçmişi de paranoyaya varan bu tür saplantıların izleri ile doludur. Yaşayan tanıklar ise hepimiziz.

Bugün Türkiye'de yaşayan Yahudi, sokakta gördüğü her sakallı müslümanı muhtemel Yahudi düşmanı gibi görmeye peşin yargısına kapılmamalı, her Müslüman da her Yahudiye, Rumu, Ermeniye, Türkiye'yi satmaya ve İsrail'e Yunanistan'a veya diğer ülkelere kaçmaya hazırlanan tüccar ve düşmanların işbirlikçisi, ajanı olarak görmemeye alışmalı. Müslüman Yahudiye ve kendisi için ne anlam ifade ediyorsa Siyonizmi, her türlü kötülük ve melanetin tek kaynağı, "görülmeyen gizli parmağı" olarak görmeye de alışmalı. Yahudinin, İsrail'in ve Siyonizmin, Süpermen'deki kötü karakter olan Luthor gibi ne dünyayı egemenliği altına alacak tasarı ve amaçları var, ne de Müslüman o kadar biçare ve bu tür "gizli tasarılar" karşı koyamayacak kadar savunmasız, güçsüz ve alet olmaya hazır bir "malzeme"dir.

Yahudi kişi açısından Yahudiye

eleştirecek kişiye hemen antisemit damgasını vurmak da bir başka peşin yargıdır. Ben, Yahudi dahil, hiç kimsenin her tür eleştirinin üstünde olup bir tür dokunulmazlığa sahip olduğuna sanmıyorum. Ama yapılacak eleştirinin düzeyi ve dayandığı mesnetler nesnel olmalıdır. "Siyon Önderlerinin Protokolleri", "Yahudi'nin Cihan Hakimiyeti Ülküsü" ve onun türevleri gibi düşünceler, saplantılar, hurafeler ve öyküler ile bunu yapmayalım. Yapılacaksa düzeyli, nesnel ve bilimsel (bilimsel kayıfatı altında değil) bir şekilde yapılmalıdır. (11)

Bugün kendisini aydın diye tarif edebilen her Müslümanın, tanrıtanımazın, Yahudinin, Çerkezin, velhasıl herkesin önünde bir ikilem, kendisi ile yapacağı bir iç hesaplaşma var.

Konumuz Yahudi ve Yahudi düşmanlığı olduğuna göre, o çerçeveye kendimi kısıtlayıp, bu ikilemi izah edeyim. Kendimi tekrarlama pahasına olsa da şunu söyleyeceğim: Aydın Türkiye Yahudisi, her Siyonist karşıtı, her İsrail karşıtı görüşe, düşünceye ve o düşüncenin mensubuna hemen Yahudi karşıtı, Yahudi düşmanı etiketini vurma yanlılığına düşmemeli, İsrail/Yahudi karşıtı söylemleri, kendi içinde başka bir peşin yargı ve saplantı türü olan bu etiketli bakış tarzı ile değil, soğukkanlılıkla irdelemelidir. Her anti-Siyonist Yahudi düşmanı değildir. Anti-Siyonist olan yüzlerce, binlerce Yahudi var. Bir tanesi de benim. Ancak burada da bir incelik var. Anti-semitizm birçok kez anti-Siyonist kılık kıyafet ile de kendini pazarlamakta, "düşünce piyasası"na kendisinin "imaj"ını öyle sunmak istemektedir. Aydın Türkiye Yahudisinin İsrail'in herhangi bir olay konusundaki siyaseti üzerine tavır belirtmesi gerekirse, bunu içtenlikle yapması gerekir. Bir dayanışma içgüdüsü ile İsrail'in haklı haksız her davranışını onaylama zorunluluğunda değildir. Diyeceğim o ki, Yahudi düşmanlığı sorunu için herkesi tatmin edecek evrensel ve uluslararası bir cevap / formül yoktur. Her olay münferit olarak algılanmalı ve değerlendirilmelidir.

Aydın Müslüman da her Yahudiye "karga burunlu, bir elinde pasaport, diğerinde banka hesap defterleri, yurtdışına her an kaçabilecek sömürücü/tefecî" olarak veya tüm kompoların anası bir dünya egemenlik siyasetinin temsilcisi olarak görmemelidir. Yukarıdaki tarife uyan Yahudi işadamları hiç çıkmadı mı? Elbette ki çıktı, ama bu sadece Yahudiden çıkmadı. Müslümanlardan da çıktı, Hristiyanlardan da çıktı, herkesten çıktı. Günümüz basınına bir göz atmak yeter.

Bugün sosyalistler de Yahudiye kapitalist, kodaman, para babası olarak görmemelidir. Öyle olanı yok mu? Elbette ki var, renkli ve pahalı kağıda basılan "haber", sosyete, dekorasyon, antika dergilerinde, gazetelerin hafta sonu eklerinde fotoğrafları eksik değil, isimlerini ve özelliklerini, hangi

içkiyi sevdiklerini, ne marka puro içtiklerini, hangi marka saat taktıklarını, hangi kitabı okuduklarını, nerede tatil yapmayı sevdiklerini, ne kadar entelektüel olduklarını neredeyse ezbere biliyoruz, ama bu örneklerden yola çıkıp yine peşin yargıyla genelleme yapmak doğru değil. Bu konuya örnek teşkil edebilecek çok belirgin ve somut bir tartışma için ilgilenen okurlara Aydınlik gazetesinin köşe yazarı ile Sosyalist İşçi dergisinin yazarı arasındaki tartışmayı okumalarını salık veririm. (12)

Satırlarımı çok sevdiğim bir "aydın" tarifi ile bitirmek istiyorum: "Aydın, kendisini doğrudan doğruya ilgilendirmedikleri düşünülen konulara bile, dayandığı ilkelerden ve ahlak anlayışından yola çıkarak tavır koyan kişidir. Hiç kimsenin, hatta kendisinin bile işine gelmeyen doğrulardan yana söz alabilen, kafa tutabilen, bunun uğruna bedel ödemeyi göze alan, toplumsal mekanizmaların işleyişine üzerine düşünen ve eyleyen biridir aydın" (13).

Bu yazımla sosyalistlerin de, Yahudilerin de, Müslümanların da bazılarını sinirlendirebileceğimi sezinliyorum, ancak kendisini aydın diye tanıtan veya en azından öyle olduğunu sanan herkes bu tarif üzerinde azıcık kafa yorup olaylar karşısındaki günlük davranışlarının bu tarife uyup uymadığını arada bir kendi kendisine sorması gerektiğini sanıyorum. Ben kendi payıma kendimde mevcut çelişkilerimi en aza indirip bu tarife uymaya çalışıyorum.

Yukarıda alıntı yaptığım aydın tanımının bir de sonu var: "Bunun için de yerinin doğal biçimde muhalefette olduğuna inanıyorum." Yahudi için uyulması en güç taraf da bu olacaktır. Zira azınlık mensupları genellikle yılların alışkanlıkları ve süregelen korunma ve sessiz kalma içgüdüleri ile daima egemen düzen ile barışık yaşamaya alışmışlardır.

1. Haluk Özdağ, "Geleneklerimizde Yahudi Düşmanlığı Yok!" Milliyet, 1.5.1995.
2. Murat Belge, "Yahudi Düşmanlığı", Pazar Postası, 10.6.1995.
3. "Türkiye'li Yahudiler", Yeni Gündem, yıl 3, sayı 28, Eylül 1986.
4. Birikim, sayı 71-72, Mart-Nisan 1995, s. 153.
5. Birikim, sayı 71-72, Mart-Nisan 1995, s. 144.
6. Faik Bulut, Filistin Rüyası, s. 84, Kaynak Yayınları, 1991.
7. Faruk Pekin, Ant, sayı 9, Ocak 1971, s. 57.
8. Murat Belge, Pazar Postası, 10.6.1995.
9. Yeni Şafak, 20.4.1995, Müslümanlarda Anti-Semitik eğilimler.
10. Bkz. "Kanal 7'nin 'sessiz' devrimi", 29.05.1994, Ali Murat Güven, Milli Gazete.
11. Bunun bir örneği Paul Finley'in "İsrail'de ABD Lobisi" kitabıdır. Pınar Yayınevi.
12. Şükri Gürbulut, "Antisemitizm", Aydınlik, 22.08.1993 ile aynı yazarın "Aydınlik", Aydınlik, 9.9.1993 ve Sosyalist İşçi, sayı 11, Eylül 1993, s. 9, Doğan Tarkan, "Aydınlik Yazarının Yahudi Düşmanlığı".
13. Enis Batur, "Günebakan-Bir / Alternatif Aydın", s. 112, Ark Yayınları.